



GOD OPPVEKST



Handlingsplan mot vold i nære relasjoner barn og unge 2017-2020

INNHALDSFORTEGNELSE

1. INNLEDNING	3
2. VISJON OG MÅL	4
3. DEFINISJON	5
4. VIRKNINGER AV VOLD	6
5. OMFANG AV VOLD	7
6. MÅL, STRATEGIER OG TILTAK	9
7. HVA GJØR JEG VED BEKYMRING?	16
8. BARNESAMTALEN	19
9. NETTSTEDER	20
10. PLANER OG LITTERATUR	20
11. ANSVAR FOR OPPFØLGING	20
VEDLEGG: RISIKO-OG BESKYTTENDE FAKTORER	22

1. INNLEDNING

Vold i nære relasjoner er et alvorlig samfunnsproblem, både ut fra et kriminalitets-, helse-, likestillings- og oppvekstperspektiv. Vold skaper utrygghet, kan medføre helseskader, tap av velferd og begrenser den enkeltes livsutfoldelse. Vold i nære relasjoner er straffbare handlinger som er i strid med grunnleggende menneskerettigheter og norsk lov. Se bl.a. barnevernsloven, straffeloven, helse- og omsorgstjenesteloven, barnehageloven og opplæringsloven.

Alle barn har rett til å vokse opp uten vold og overgrep. For å lykkes i arbeidet mot vold i nære relasjoner, er det nødvendig med økt fokus på problematikken. Det er viktig at innbyggere og ansatte i Gjesdal har forståelse for at vold kan skje i nærområdet og med barn og familier vi kjenner. Vold skjer i alle samfunnslag.

Vold kan være enkelthendelser eller langvarig mishandling. Vold kan være et resultat av manglende strategier og et negativt mønster over tid. Det er avgjørende at volden opphører, og at barnet og familien får den hjelpen de trenger.

Voksne må SE barna de er sammen med til daglig og LYTTE til hvordan de har det. Voksne som tar ANSVAR kan bety en avgjørende forskjell for et barn.

FOR BARNAS BESTE – MÅ VI TØRRE Å TENKE DET VERSTE!



Beskyttelse mot misbruk

Staten skal beskytte barnet mot fysisk eller psykisk mishandling, forsømmelse eller utnyttelse fra foreldre og andre omsorgspersoner.

FNs barnekonvensjon, artikkel 19

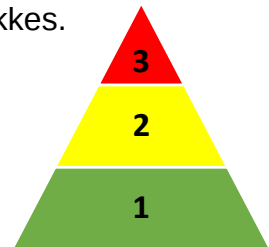
2. VISJON OG MÅL

Visjon: Det er godt å vokse opp i Gjesdal

Arbeid for barn og unge krever målrettet, helhetlig innsats over tid. Tidlig innsats og godt tverrfaglig samarbeid er avgjørende for å lykkes.

Oppveksttrekanten

1. For alle barn og foresatte (grønt)
2. For barn og foresatte med risiko for å utvikle vansker (gult)
3. For barn og foresatte med behov for særskilte tiltak (rødt)



Forankring

Gjesdal kommunes deltakelse i den nasjonale satsingen «Sjumilssteget for en god oppvekst» bidrar til økt fokus på FN`s barnekonvensjon, bl.a. barns rett til beskyttelse mot misbruk. Handlingsplanen mot vold i nære relasjoner er en del av den helhetlige satsingen på barn og unge i Gjesdal. Målgruppe er ansatte og innbyggere.

Handlingsplanen mot vold skal hjelpe alle som har ansvar for barn til å ha **mer MOT - SE mer - HØRE mer - HANDLE mer**

Mål 1: Forebygge at barn og unge utsettes for vold

Mål 2: Oppdage/melde fra ved mistanke om at barn er i risiko eller utsettes for vold

Mål 3: Gi helhetlig oppfølging til barn/familier som opplever eller har opplevd vold

Barnets beste

Ved alle handlinger som angår barn skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.

FNs barnekonvensjon, artikkel 3



3. DEFINISJON

«Vold er enhver handling rettet mot en annen person som gjennom at denne handlingen skader, smerter, skremmer eller krenker, får denne personen til å gjøre noe mot sin vilje, eller slutte å gjøre noe den vil» (Isdal, 2003, Alternativ til Vold).

Vold i nære relasjoner innebærer at overgriper og offer er knyttet til hverandre ved nære familieband, eller på annen måte betyr mye for hverandre i hverdagen.

Ulike typer vold. Det kan være at du opplever eller er vitne til andre typer vold enn det som er listet opp nedenfor. Ulike former for vold kan både gripe over i hverandre og opptre samtidig i et voldelig forhold (dinutvei.no)

Fysisk vold: All vold som innebærer fysisk kontakt. Eks: spark, slag, lugging, biting, kloring, fastholding, risting, dytting, kvelertak. Innesperring og isolasjon er også fysisk vold.

Psykisk vold: Bruk av ord og stemme som truer, skader, krenker eller kontrollerer andre. Å nedvurdere, være likegyldig til og ydmyke andre er også former for psykisk vold. Eks: «jeg skal drepe deg», «du er ikke verdt noe», «du er så stygg at ingen kan være glad i deg».

Materiell vold: Knusing, ødeleggelse og kasting av gjenstander, slag i vegger/dører.

Seksuell vold: Alle former for seksuelle krenkelser. Eks: handlinger eller forsøk på handlinger som innebærer fysisk kontakt som berøring, beføling, slikking, suging, masturbasjon, samleieliknende handlinger, samleie og voldtekt, handlinger eller forsøk på handlinger uten fysisk kontakt som seksualisert tilsnakk, blotting, fotografering, filming, kikking og fremvisning av pornografi.

Økonomisk vold: Kontroll over andres økonomi; den ene partneren nektes å ha kontroll over egen eller felles økonomi.

Latent vold: Vold som «ligger i lufta», en spesiell stemning før/etter en voldsepisode.

Vold i oppdragsesøymed: Fysisk og psykisk avstraffelse som en del av oppdragelsen for å endre adferden til barn og unge.

Strukturell vold: En form for vold hvor sosiale strukturer eller sosiale institusjoner skader mennesker gjennom å forhindre at deres grunnleggende behov oppfylles.

Digital vold: Trusler og trakassering via meldinger, overvåking og kontroll via mobiltelefon eller sosiale medier, eller stygge meldinger postet på nett. Innbefatter også trusler, trakassering og seksuelle overgrep som følge av kontakt etablert på nett.

Ære forbindes med sosial anerkjennelse, selvfølelse og selvrespekt. Om "gjenopprettelse" av ære innebærer vold, benyttes ofte begrepet æresvold. Æresvold er en del av vold i nære relasjoner. Eks: Tvangsekteskap, kjønnelemlestelse og menneskehandel.

4. VIRKNINGER AV VOLD

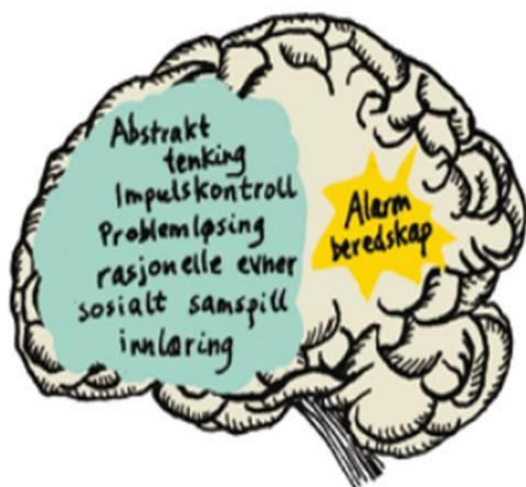
Det å være vitne til vold mellom foreldre, er psykisk vold mot barn og like skadelig for barnet som om det ble utsatt for grov vold selv (Mossige & Stefansen 2016). Barn får med seg mer enn vi tror! Selv om barna ikke ser volden, kan de ofte merke at noe er galt. Det skaper frykt og utrygghet, og er skadelig for barna.

Å oppleve fysisk eller psykisk vold fra eller mellom foreldrene, kan få alvorlige konsekvenser for barna. Dette henger sammen med at volden forekommer i hjemmet som skal være barnets viktigste arena for trygghet og utvikling. Tilknytningen til omsorgsgivere er av fundamental betydning for barnet (Thoresen & Hjemdal 2014, Braarud & Nordange 2011).

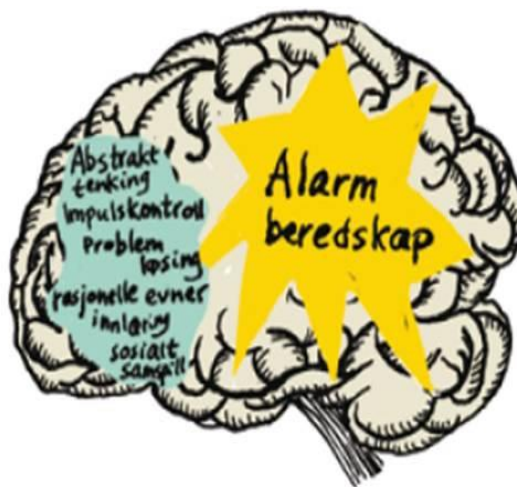
Foruten frykten og de fysiske skadene barna kan oppleve i konkrete voldssituasjoner, kan voldsutsatte barn få vedvarende helseplager. Blant annet er det påvist at vold kan få konsekvenser for barnets nevrologiske, kognitive og emosjonelle utvikling og psykiske helse.

Andre negative konsekvenser av å bli utsatt for vold og overgrep i barndommen kan være tilknytningsproblemer, sosial tilbaketrekning, søvnvansker, lærevansker, aggresjonsproblemer og angst (Braarud & Nordange 2011, Glad, Øverlien & Dyb 2010).

Å bli utsatt for vold kan ha like store konsekvenser for fysisk helse som for psykisk helse. Det er for eksempel en betydelig høyere andel blant de som har vært utsatt for vold som oppgir å ha eller har hatt sykdommer som astma, fibromyalgi, og kronisk bronkitt (Hjemdal, Sogn & Schau 2012).

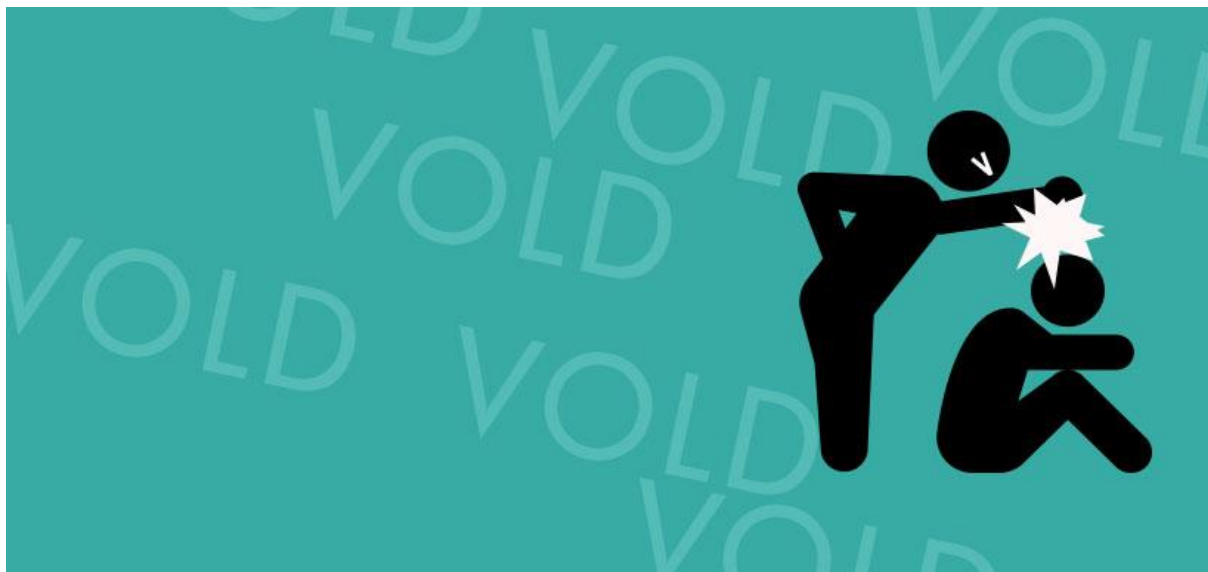


Normal hjerne



Ved vold

5. OMFANG AV VOLD



Illustrasjon: Jegvilvite.no

Nasjonal statistikk

21 %, mer enn 1 av 5 barn, utsettes for mindre alvorlig fysisk vold fra foreldre

I følge den siste forekomststudien om vold og overgrep mot barn og unge har 21% av ungdom i Norge opplevd fysisk vold fra minst en forelder i løpet av oppveksten. For de fleste dreier dette seg om mindre alvorlig vold, noe som innebærer at de én eller flere ganger har opplevd at foreldrene har lugget, kløpet, dyttet, ristet eller slått dem med flat hånd. Denne formen for vold er relativt tilfeldig fordelt i befolkningen og har hatt en nedgang de siste årene (Mossige & Stefansen 2016).

6 % har blitt utsatt for alvorlig fysisk vold fra foreldre

Alvorlig fysisk vold innebærer at de enten er blitt banket opp, sparket, slått med knyttneve, eller blitt angrepet fysisk på andre måter. Både mor og far er utøvere. Det har ikke vært noen nedgang i denne formen for vold de siste årene. Like mange gutter som jenter har blitt utsatt for denne type voldsutøvelse. Flere har fått merker og smerter dagen etter og noen har hatt behov for legehjelp. Innvandrerbakgrunn fra ikke-vestlige land, dårlig familieøkonomi og rusproblematikk hos foreldrene gir forhøyet risiko for å være utsatt for denne typen vold (Mossige & Stefansen 2016).

Det er estimert at 5-15 spedbarn blir alvorlig skadet av såkalt Shaken Baby Syndrome hvert år i Norge, og at omlag 5 av dem dør av slike skader. Tallene bygger på erfaringer fra norsk helsevesen og internasjonale omregninger (Keenan et al. 2003, Rasmussen et al. 2012).

8% har erfart vold mellom foreldrene

Dette tallet har holdt seg stabilt de siste årene. Det er en sammenheng mellom dårlige levekår og partnervold. Å være vitne til vold mellom foreldre, er psykisk vold mot barn og like skadelig for barnet som om det ble utsatt for grov vold selv. Mor er mer utsatt for vold fra far enn omvendt (Mossige & Stefansen 2016).

Seksuelle overgrep mot barn

Mer enn 1 av 5 norske kvinner oppgir å ha blitt utsatt for en form for seksuelt overgrep før fylte 18 år. Også blant menn opplevde en betydelig andel, nesten 1 av 10, å bli utsatt for seksuelle overgrep i barndommen (Thoresen & Hjemdal 2014).

Risiko- og beskyttelse: Flere risikofaktorer i kombinasjon med begrenset antall beskyttende faktorer, kan øke sannsynligheten for mishandling og omsorgssvikt. Se vedlegg.

Lokale tall: Vi har ikke konkrete tall for Gjesdal når det gjelder vold og seksuelle overgrep.

Foreldreansvaret

Begge foreldrene har et hovedansvar for barnets omsorg og utvikling etter hva som er best for barnet. Staten skal gi støtte og sikre utvikling av institusjoner, tjenester og tiltak for omsorg for barn, herunder også ta hensyn til utearbeidende foreldre.

FNs barnekonvensjon, artikkel 18



Barndommen kommer ikke i reprise

Det skal være nulltoleranse for vold og seksuelle overgrep mot barn i det norske samfunnet.

6. MÅL, STRATEGIER OG TILTAK

MÅL 1: FOREBYGGE at barn og unge utsettes for vold

For å lykkes i arbeidet er det nødvendig med økt fokus på at vold skjer, også i vårt nærmiljø! Det snakkes derfor om vold med foreldre, barn og innbyggere.

Ansattes ansvar:

- Ved kjennskap til familier som har økt risiko for å oppleve vold, har ansatte plikt til å følge opp slik at mulig vold kan forhindres. Se vedlagte risikofaktorer. Vurder bekymringen og drøft den med andre, se s.16.
- Ved mistanke eller kjennskap til at barn og unge opplever vold, har ansatte plikt til å melde fra slik at familien får tidlig hjelp. Se s.16.

Strategier:

1. Foreldre informeres regelmessig om vold, skadevirkninger og hvor de kan få hjelp.
2. Barn og unge vet hva som er vold, at vold er ulovlig og hvor de kan få hjelp.
3. Innbyggere i Gjesdal har kunnskap om vold i nære relasjoner, og vet hva de skal gjøre ved bekymring.

Strategi 1: Foreldre informeres regelmessig om vold, skadevirkninger og hvor de kan få hjelp

TILTAK	ANSVAR	TIDSROM	MÅLING
1. Svangerskapskontroll Jordmor stiller spørsmål om vold i oppvekst og partnervold. Info om skadevirkninger og hvor en kan få hjelp. Jordmor sikrer at risikofamilier følges opp før og etter fødsel. Lage et system som sikrer tilsvarende oppfølging fra lege, for de som ikke går til jordmor.	Jordmor Kommune- lege og jordmor	Kontinuerlig 2017-2020	Går gjennom punktene på skjema.
2. God start kurs For førstegangsforeldre før fødsel. Under temaet tilknytning mellom barn og foreldre, snakkes det om	Kursholdere	Kontinuerlig 2017-2020	Lysark om vold i powerpoint presentasjon.

vold og hvor en kan få hjelp.			
3. Barseltreff Informerer om vold, skadevirkninger og hvor en kan få hjelp.	Helsestasjon	Kontinuerlig 2017-2020	Implementere vold i prosedyre. Bruke denne.
4. Kontroll helsestasjon Dialog og utdeling av brosjyre om vold på hjemmebesøk etter fødsel, på 9. måneders kontroll og ved helsekartlegging av nye flyktninger og asylsøkere til kommunen.	Helsestasjon	Kontinuerlig 2017-2020	Implementere i prosedyre som brukes under konsultasjonen.
5. Foreldremøte barnehage Fast opplegg med informasjon om vold, og dialog i grupper. Styrer presenterer alene eller sammen med helsesøster eller oppvekstkoordinator. Oppvekstkoordinator reviderer opplegget.	Styrer Oppvekst- koordinator/ Helsesøster	Hver barnehage gjennomfører første gang innen des-17, og andre gang innen des-20	Del av barnehagens årshjul. Kommunalsjef ber om tilbakemelding fra barnehagene des-17 og des-20
6. Foreldremøte, 3. trinn Fast opplegg som lærer presenterer sammen med helsesøster. Oppvekstkoordinator reviderer opplegget.	Rektor Lærer Helsesøster	Årlig 2017-2020	Del av skolens årshjul.
7. Foreldremøte 6. trinn Informasjon om at vold er tema på skolen og at det vil blir besøk av SMISO i løpet av skoleåret. SMISO= Senter mot incest og seksuelle overgrep.	Lærer	Årlig 2017-2020	Del av skolens årshjul. Forutsetter at kommunen støtter SMISO økonomisk.
8. Foreldremøte ungdomsskole Informasjon om vold i løpet av ungdomstrinnet. Ses sammen med strategi for «Livsmestring i skolen» der tema er: rus, psykisk helse og sosiale medier.	Rektor Oppvekst- koordinator	2017-2020	Implementeres som en del av «Livsmestring i skolen».
9. Introduksjonsprogram Vold i nære relasjoner er tema i undervisningen for flyktninger som bosettes i kommunen.	Flyktning- tjenesten	2017-2020	Del av skolens årshjul.

Strategi 2: Barn og unge vet hva som er vold, at vold er ulovlig og hvor de kan få hjelp

TILTAK	ANSVAR	TIDSROM	MÅLING
10. Opplegg for 5 åringer i barnehage Utarbeide opplegg om vold og seksuelle overgrep med utgangspunkt i materiell fra Stine Sofie Stiftelsen. Alle 5 åringene deltar i opplegget om vold og seksuelle overgrep. Barnehagene informerer foreldre om opplegget på MyKid i felles infoskriv.	Barnehage Helsestasjon Barnehage Helsestasjon Styrer	Planlegges høst 2016 Oppstart vår 2017	Fremdriftsplan lages, kompetanseheving for ansatte. Evaluering og videre fremdrift klart juni-17.
11. Samtale i grupper 3. 5. og 8. trinn Informasjon til elever i grupper som del av tema om kropp og helse. Det gis også informasjon om Alarmtelefonen 116 111.	Skolehelse-tjeneste	Årlig 2017-2020	Implementeres i opplegget som brukes.
12. Opplegg med SMISO på 6. trinn SMISO= Senter mot incest og seksuelle overgrep.	Skolehelse-tjenesten og SMISO	Årlig 2017-2020	Gjennomføres en gang i året. Forutsetter at kommunen støtter SMISO økonomisk.
13. Felles opplegg ungdomstrinn Opplegg fra eksterne eller interne om vold, minst en gang i løpet av ungdomstrinn. Etterarbeid klassevis. Ses sammen med strategi for gjennomføring av «Livsmestring i skolen» der tema er: rus, psykisk helse, sosiale medier.	Rektor Oppvekst-koordinator	2017-2020	Skal være gjennomført for alle trinn i løpet av 2016/2017. Neste gang: 2019/2020
14. Plakater på skolen Informasjon om Alarmtelefonen 116 111 er synlig for elevene på skolen.	Skolehelse-tjenesten	Kontinuerlig 2017-2020	Helsesøster sjekker hvert halvår og bestiller nye.

Strategi 3: Innbyggere i Gjesdal har kunnskap om vold i nære relasjoner, og vet hva de skal gjøre ved bekymring

TILTAK	ANSVAR	TIDSROM	MÅLING
15. Nettsider Årlig informasjon på kommunens nettsider og i lokalavis. Om arbeid mot vold, rutiner og ulike hjelpetilbud.	Oppvekst-koordinator	2017-2020	Fast info på nettsider og minst en nyhetssak i året.
16. Info og dialog med lag og foreninger Vold settes på agendaen som en del av det faste samarbeidet mellom kommune og frivillighet. Det lages et opplegg som lederne kan benytte internt i sitt lag. Frivillige skal vite: - hva som er vold - hvordan de kan forebygge, oppdage og melde fra ved bekymring	Kultur og samfunn Arbeidsgruppe god oppvekst lager opplegg	2017-2020	Informasjon i brev som gjelder kulturmidler. Sendes ut hvert år, om våren.
17. Oversettelse av informasjon Brosjyrer om vold rettet mot foreldre gjøres tilgjengelig på ulike språk.	Helsestasjon	2017-2020	Kommunale brosjyrer oversettes til ulike språk i løpet av 2017. Ellers brukes det som ligger på nettet.



Når barn forteller om vold uten at voksne handler, slutter de å si i fra

Barneombud Anne Lindboe

MÅL 2: OPPDAGE OG MELDE FRA ved mistanke om at barn er i risiko eller utsettes for vold

Tidlig innsats betyr å gripe inn så tidlig som mulig når en blir bekymret. Tidlig innsats kan også være før barnet er født. Det er viktig å kjenne til risikofaktorer som øker sannsynligheten for at barn utsettes for vold, og faktorer som kan beskytte (vedlegg).

Ansattes ansvar:

Hver enkelt ansatt har et personlig ansvar for at det blir sendt bekymringsmelding til barneverntjenesten dersom det er mistanke om at barn utsettes for vold, alvorlig omsorgssvikt, lever med vold eller har vedvarende atferdsvansker (jf. § 6-4 i lov om barneverntjenester). Se «Hva gjør jeg ved bekymring?» s.16.

Strategier:

1. Ansatte vet hva de skal gjøre, og er trygge på hvordan de kan snakke med barn og voksne om vold.
2. Konsultasjonsteamet mot vold og seksuelle overgrep i Sandnes kommune, er kjent og benyttes av innbyggere og ansatte i Gjesdal.

Strategi 1: Ansatte vet hva de skal gjøre, og er trygge på hvordan de kan snakke med barn og voksne om vold

TILTAK	ANSVAR	TIDSROM	MÅLING
18. Personalmøter for ansatte som jobber med barn og unge Vold er tema på personalmøte minst en gang i året. Barneverntjenesten kan inviteres til å delta. Innhold: - Rutiner og handlingsplan mot vold gjennomgås - Øve på å snakke med barn/ voksne som forteller om vold	Ledere i alle avdelinger som jobber med barn og unge	2017-2020	Del av årshjul eller virksomhetsplan. Det må krysses av at dette er gjennomført.
19. Personalmøter for ansatte som ikke jobber direkte med barn/unge Vold i nære relasjoner er tema på personalmøte en gang i året. Refleksjon og fokus på ansvaret vi har som ansatt og privatperson.	Ledere i hver enkelt avdeling	2017-2020	Del av årshjul eller virksomhetsplan. Det må krysses av at dette er gjennomført.

20. Interne kurs for ansatte Kompetanseheving internt i kommunen for alle ansatte som jobber med barn og unge. Varighet ca. 2t.	Arbeidsgruppe god oppvekst Konsultasjonsteamet Barnevern-tjenesten	2017 og 2019	Hver avdeling har oversikt over hvilke ansatte som har deltatt. Tema i årshjul eller virksomhetsplan.
21. Eksterne kurs for ansatte Sikre at gratis kursplasser benyttes, bl.a. i regi av Fylkesmannen.	Kommunalsjefer og oppvekstkoordinator	2017-2020	Sikre tverrfaglig fordeling av plasser, og dokumentere at plasser benyttes.
22. Rutiner ved bekymring om vold Holde rutiner oppdaterte i Compilo. Søkeord: vold Gjøres kjent for ansatte (jf. tiltak 17).	Arbeidsgruppe god oppvekst	2017-2020	Jevnlig oppdatering. Hver avdeling har dette som tema i løpet av året.

Strategi 2: Konsultasjonsteamet mot vold og seksuelle overgrep i Sandnes kommune, er kjent og benyttes av innbyggere og ansatte i Gjesdal

TILTAK	ANSVAR	TIDSROM	MÅLING
23. Informasjon om teamet Kommunens nettsider (jf. tiltak 15) Foreldremøter (jf. tiltak 5-8) Personalmøter (jf. tiltak 18 og 19) Lag og foreninger (jf. tiltak 16)	Barnevern-tjenesten Oppvekstkoordinator Ledere i alle avdelinger	2016-2020	Konsultasjonsteamet rapporterer hvem fra Gjesdal som har benyttet seg av tilbudet. Hver avdeling har krysset av på sjekklister over tema som jevnlig tas opp på foreldre- og personalmøter.

MÅL 3: GI HELHETLIG OPPFØLGING til barn og familier som opplever eller har opplevd vold

Volden skal opphøre og familiene skal få helhetlig hjelp. Det er avgjørende at det samarbeides godt med barn, foresatte, pårørende, barnehage/skole og ulike hjelpeinstanser. Det voldsutsatte barnets opplevelser og behov for hjelp skal stå sentralt hos alle instanser som involveres. Barn som opplever vold vil ofte ha behov for langsiktig oppfølging.

Ansattes ansvar: Bidra til at barnet og familien får nødvendig oppfølging over tid.

Strategi: Gi barnet og familien den hjelpen de trenger

Strategi: Gi barnet og familien den hjelpen de trenger			
TILTAK	ANSVAR	TIDSROM	MÅLING
24. Oppfølging fra barneverntjenesten Gi hjelp til barnet og familien. Lage sikkerhetsplaner ved behov. Sikre nødvendig samarbeid mellom barnet/familien og ulike instanser.	Barneverntjenesten	2017-2020	Evalueringsplaner for hver enkelt familie.
25. Oppfølging fra politiet Etterforskning i anmeldte saker. Benytte barnehuset i forbindelse med tilrettelagt barneavhør og oppfølging av barnet.	Politiet	2017-2020	Evalueringsplaner for hver enkelt familie.
26. Helhetlig hjelp Oppfølging i familien kan gis av f.eks. barneverntjenesten, lege, psykisk helse og rusvern, helsestasjon, oppvekstteam m.fl. Barneverntjenesten har som hovedregel en koordinerende rolle. Dersom barneverntjenesten ikke følger opp familien, skal det avklares hvem som koordinerer tilbudet til familien.	Avdelinger som jobber med barn og familier	2017-2020	Fortløpende dialog og evaluering.

Ansatte informerer om eksterne hjelpe- og behandlingstilbud, bl.a. Familievernkontoret , Statens barnehus , Krisesenteret i Stavanger , Smiso-rogaland.no .			
--	--	--	--

7. HVA GJØR JEG VED BEKYMRING?

7.1. Privatperson/innbygger

Privatpersoner som får mistanke om vold eller overgrep mot barn bør kontakte barneverntjenesten eller politiet for å drøfte videre håndtering. Konkret mistanke om vold skal meldes til politiet, jr. avvergeplikten (straffeloven § 196).

7.2. Ansatt i Gjesdal kommune

Hver enkelt har et selvstendig ansvar for å melde fra til barneverntjenesten ved mistanke om at barn utsettes for vold, alvorlig omsorgssvikt, lever med vold eller har vedvarende atferdsvansker (§ 6-4 i lov om barneverntjenester).

Bekymret for at barn opplever vold/har økt risiko for vold?

- Vurder bekymringen din:
Hva har du sett eller hørt? Hva har vedkommende sagt eller gjort? Hva er det i samspillet som har gjort deg bekymret? Hvor lenge har du vært bekymret?
- Drøft bekymringen med kollega eller leder.
For ytterligere drøfting/veiledning kan du kontakte barneverntjenesten eller konsultasjonsteamet mot vold og seksuelle overgrep i Sandnes.
- Ikke informer foresatte:
Ved mistanke om vold i nære relasjoner skal ikke foreldre informeres om at melding sendes barneverntjenesten. Det er viktig å ivareta barnets sikkerhet. Ved å informere foreldre om mistanken, kan vi risikere å utløse ny eller alvorligere vold, og barnet kan bli instruert til å ikke fortelle.

Det er barneverntjenesten og evt. politiet som vurderer når og hvordan foreldre informeres. Melder bør ha dialog med barneverntjenesten for å

avklare egen rolle/kontakt med familien fremover.

- Meld fra til barneverntjenesten:
Ring barneverntjenesten og avklar om det skal sendes skriftlig bekymringsmelding eller om det er en akutt/hastesituasjon. Avklar med barneverntjenesten hva som blir din rolle videre.

Når er det akutt/hastesituasjon?

- Eksempler på akutte situasjoner er:
At barn kommer med fysiske skader og det er mistanke om at skadene er oppstått som følge av vold/alvorlige overgrep. Dersom barn forteller om overgrep. Dersom barn blir hentet av ruset foresatt i barnehage, skole e.l.
- Ring barneverntjenesten eller politiet umiddelbart
Barneverntjenesten i Gjesdal dagtid: 51 61 43 50
Barnevernvakten (kveld/natt/helg): 905 41 321
Politi: 02800
- Barneverntjenesten undersøker, ivaretar barnet og melder evt. fra til politiet.

Når barn forteller om vold i nære relasjoner?

- Ta imot barnets historie – les mer om barnesamtalen på side 19
Ivareta barnet på best mulig måte.
- Ring barneverntjenesten
Meld bekymringen og avklar med barneverntjenesten hva som skjer videre, hva du skal si til barnet og hva som blir din rolle i fortsettelsen.

Når foreldre forteller om vold i familien?

- Informasjon fra foreldre:
Ansatte får i samtale kjennskap til at det utøves vold mot barn, eller at barn er vitne til vold i hjemmet. Foreldre svarer gjerne bekreftende på spørsmål om de slår barna eller forteller om oppdragermetoder som vi vurderer som vold.
- Still oppklarende spørsmål
For å sikre at du har oppfattet beskrivelsene riktig.

- Utforsk foreldrenes begrunnelser for volden.
- Snakk om at vold er skadelig for barn, at det ikke er lov, og at du har plikt til å melde fra.
- Informér om at du vil drøfte saken med barneverntjenesten, og gjør gjerne dette sammen med foreldrene.
- Vurder om det er behov for å sikre at barnet blir beskyttet mot ytterligere vold. Dette drøftes med barneverntjenesten.

Når foreldre forteller at de selv har vært utsatt for vold?

- Snakk med foreldrene om hvordan de opplever at dette påvirker dem som foreldre i dag/eller som kommende foreldre. Ha dialog rundt hva de synes er utfordrende og hvilke strategier de bruker i hverdagen. Spør om barna har opplevd eller opplever vold.
- Avklar om det er behov for oppfølging, drøft evt. med andre instanser.
- Bidra til at familien får oppfølging ved behov.



Illustrasjon: Jegvilvite.no

**Barnevernet kan aldri gjøre en god nok jobb alene,
vi er avhengige av at noen sier i fra!**

8. BARNESAMTALEN

“Når et barn velger å fortelle sin vanskelige historie til akkurat DEG, ta godt imot og bring den videre til noen som har ansvar for, og kan beskytte barnet mot nye overgrep”

NÅR BARN FORTELLER SPONTANT OM VOLD OG OVERGREP

- Vær positivt nysgjerrig og utforsk
- Vær rolig, ta imot det barnet har og si, uten å avbryte barnets fortelling

Anvend **aktiv lytting** uten å stille direkte spørsmål; gi barnet mulighet til å utforske sin egen opplevelse av sin historie

- **Gjenta** det siste barnet sier i en setning. Eksempler: ”mamma er sinna.....” ”du er redd...” ”pappa slår mamma”
- **Anvend støtteord.** Eksempler: ”mm”, ”ja”, ”fortell”, ”fortell mer om det?”
- **Vær tålmodig** og la barnet få pauser, - uten at du stiller spørsmål eller avbryter barnet i sin fortelling.

VIKTIG:

- Når barnet er ferdig med sin fortelling bekreft det barnet har sagt, og tydeliggjør for barnet at alt det hun/han har sagt er viktig.
- Ikke lov barnet at du ikke skal si det til noen, selv ikke der barnet ber om det.
- Forklar barnet at du må snakke med noen andre voksne om det barnet har fortalt, men at du skal fortelle når du gjør det, og hvem du snakker med.

EKSEMPEL:

Du fortalte tidligere om.....
Fortell meg mer om det.....
Jeg har ikke vært der,
fortell så godt du kan.....
Fortell meg det slik at jeg
forstår hva du mener.....
Hva skjer videre da?
Du har nå fortalt meg om.....

ETTER SAMTALEN

- Skriv ned alt du og barnet har sagt, så ordrett som mulig
- Ta kontakt med lederen din og drøft hva barnet har fortalt
- Ta kontakt med barneverntjenesten og drøft melding og videre saksgang
- Avtal konkret med barneverntjenesten at de avklarer opplysningene de har fått med politiet

Skulle det være behov for mer kartlegging av bekymring om vold/overgrep er det først og fremst barneverntjenesten, etter avtale med politiet, som gjennomfører en planlagt barnesamtale.

9. NETTSTEDER

[Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging](#)

[Nasjonale nettsteder](#)

[Dinutvei.no](#)

[Hvorlite.no](#)

10. PLANER OG LITTERATUR

[Et liv uten vold](#)

Handlingsplan mot vold i nære relasjoner, 2014 – 2017

[Barndommen kommer ikke i reprise](#)

Strategi for å bekjempe vold og seksuelle overgrep mot barn og unge, 2014-2017

[En god barndom varer livet ut](#)

Tiltaksplan for å bekjempe vold og seksuelle overgrep mot barn og ungdom, 2014 – 2017

[Handlingsplan mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og alvorlige begrensninger av unges frihet](#) (2013 – 2016)

11. ANSVAR FOR OPPFØLGING

Godkjenning: Handlingsplanen mot vold i nære relasjoner er vedtatt administrativt i rådmannens lederteam, januar 2017. Politisk orientering i Utvalg for levekår, februar 2017.

Implementering: Rådmann og kommunalsjefer har det overordnet ansvaret for at handlingsplanen mot vold i nære relasjoner gjøres kjent for ansatte. Alle ledere og hver enkelt ansatt har ansvar for at planen følges.

Evaluerings: Arbeidsgruppe god oppvekst har ansvar for årlig underveismåling. Arbeidsgruppe god oppvekst har ansvar for at planen revideres i 2020.

Økonomi: Tiltakene dekkes som hovedregel innenfor økonomisk ramme. Større utgifter tas opp med kommunalsjefene.



Illustrasjonsbilde Alarmtelefonen 116 111

«Jeg synes at folk burde spørre mer. At man ikke tar det opp selv, betyr ikke at man ikke vil prate om det. Det holder kanskje ikke å spørre én gang. Du må kanskje spørre fem ganger, men egentlig er det ingenting man heller vil enn å snakke om det. Og ikke si: du får si ifra om du vil snakke om det. For man sier ikke ifra. Jeg har aldri gjort det, selv om jeg egentlig har villet». Carro (Grände 2007)

Generelle prinsipper i samtaler

- Vis interesse, mottakelighet og nøytralitet
- Inviter til samtale på bakgrunn av barnets signaler
- Vær tilstede, nærværende og ha tid til barnet
- Ikke press, men tilrettelegg for at barnet kan fortelle
- Husk: det er barnet som avdekker, ikke den voksne

Kilde: RVTS

(Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging)

VEDLEGG: RISIKO- OG BESKYTTENDE FAKTORER

Vi finner risiko- og beskyttende faktorer i de fleste familier. Samspillet av flere risikofaktorer i kombinasjon med begrenset antall beskyttende faktorer, kan øke sannsynligheten for barnemishandling og omsorgssvikt.

Vi kan ikke vite om barn utsettes for vold på bakgrunn av risikoberegning, men kunnskapen om hva som øker risikoen for vold, er likevel viktig i det forebyggende arbeidet.

På samme måte er det viktig å vite hvilke faktorer som senker risikoen for vold mot barn. Oversikten over beskyttende faktorer viser hvor det kan være behov for å sette inn tiltak i sårbare familier.

Tabellene gir eksempel på hvordan vi kan tenke rundt dette, men det er ikke et vurderingsverktøy.

Tabellen bygger på en oversikt fra på *Child Family Community Australia*, som er utviklet på bakgrunn av en bred kunnskapsgjennomgang.

Tabell 1:

Risikofaktorer for ulike former for vold mot barn

Individuelle faktorer ved barnet	Ulike former for funksjonsnedsettelse
	Betydelige fysiske eller psykiske lidelser
	Vanskelig temperament
	Aggressiv atferd
	Oppmerksomhetsvansker
Faktorer knyttet barnets omsorgspersoner	Rusmisbruk
	Kriminalitet
	Somatiske eller psykiske heleproblemer
	Å ha blitt utsatt for overgrep eller omsorgssvikt selv
	Funksjonsnedsettelse eller psykisk utviklingshemming
	Lav selvtillit
	Tenåringsforelder (eller foreldre)
	Aleneforeldre
	Lavt utdannelsesnivå
	Arbeidsløshet
Familie og sosiale forhold	Familiekonflikt eller vold
	Stor familie
	Kraftig stress hos foreldrene
	Negativt samspill mellom foreldre og barn
	Autoritær oppdragsstil
	Separasjon eller skilsmisse
	Steforeldre som bor i hjemmet
	Bruk av fysisk avstraffelse i oppdragelsen
	Sosial isolasjon
	Svak sosial støtte
	Liten tilgang til hjelpetilbud
	Dårlige boforhold
	Skole med lavt ressursnivå
	Utsatt for rasisme eller diskriminering

Tabell 2:

**Beskyttende faktorer som reduserer risikoen
for vold og omsorgssvikt**

Individuelle faktorer ved barnet	God helse
	Godt forhold til jevnaldrende barn
	Sterke, positive vennskap
	Hobbyer og interesser
	Høy selvtillit
	Uavhengighet
	Trygg tilknytning
	Gode sosiale ferdigheter
	Positiv innstilling
Faktorer knyttet barnets omsorgs- personer	Trygg tilknytning til barnet
	Positivt forhold til barnet
	Høy utdanning
	Sunne mestringsstrategier
	Kunnskap og bevissthet om barnets utviklingsstadier
Familiære og sosiale forhold	Stabile boforhold
	Tilgang til skoler med gode ressurser
	Tilgang til helse- og sosiale tjenester
	Sosial støtte
	Foreldre er i arbeid

Kilde: [Strategi for å bekjempe vold og seksuelle overgrep mot barn og ungdom \(2014–2017\): Barndommen kommer ikke i reprise.](#)

